

Tweede Kamer der Staten Generaal
Vaste Kamercommissie voor Financiën

Datum 23 september 2016
Ons kenmerk AaBh-16091614
Pagina 1 van 3
Betreft Position Paper van de Autoriteit Financiële
Markten voor de ronde tafel inzake
rentederivaten op 27 september 2016

Banken zijn sinds 2014 bezig met de herbeoordeling van rentederivatendossiers. Met de totstandkoming van het uniform herstellkader is een belangrijke doorbraak bereikt. Dit herstellkader zorgt ervoor dat klanten met een rentederivaat een oplossing geboden krijgen. Het uniforme herstellkader schrijft voor welke herstelacties banken in specifieke situaties moeten uitvoeren, bovendien worden direct maatregelen getroffen om toekomstige schade te voorkomen. De uniformiteit in het herstellkader is belangrijk, juist omdat het verleden heeft uitgewezen dat de banken op verschillende manieren omgingen met het herbeoordelen van rentederivaten en het compenseren van klanten met mogelijke schade. Alle dossiers worden door de banken opnieuw getoetst aan het uniform herstellkader, ook dossiers waarin reeds compensatie is aangeboden of al is ontvangen door klanten. Externe beoordelaars controleren het werk van de banken.

Op 3 december 2015 heeft de AFM de minister van Financiën laten weten dat zij in het proces van de herbeoordeling van de rentederivatendossiers door de banken, onjuistheden en onvolledigheden had aangetroffen en dat het proces op dat moment gestopt moest worden. De banken stelden bij de uitvoering van hun eigen werkprogramma's het klantbelang onvoldoende centraal, waardoor klanten op dat moment geen passende oplossing aangeboden kregen. De AFM concludeerde om die reden dat een substantieel deel van het werk over moest worden gedaan. Tegelijkertijd met dat bericht liet de AFM weten dat zij ook tekortkomingen had geconstateerd in haar eigen toetsing van de herbeoordelingen. De raad van toezicht van de AFM heeft vervolgens opdracht gegeven tot een extern onderzoek door Alvarez&Marsal. De AFM heeft het rapport van Alvarez&Marsal op 29 juni 2016 aan de minister van Financiën gestuurd. De minister heeft het rapport integraal gedeeld met de Tweede Kamer. De belangrijkste leerpunten uit het rapport die de AFM eveneens in haar gepubliceerde managementresponse noemt, zijn geïmplementeerd in het vervolg van het rentederivatenproject.

Vanaf december 2015 heeft de AFM gezocht naar een oplossing voor de geconstateerde tekortkomingen die recht zou doen aan de situatie van klanten met een rentederivaat. Daarbij zijn meerdere indringende gesprekken gevoerd met de bestuurders van de betrokken banken. Dit heeft ertoe

Datum 23 september 2016
Ons kenmerk AaBh-16091614
Pagina 2 van 3

geleid dat alle banken zich hebben gecommitteerd aan de vorming van een uniform herstelkader. De AFM heeft de minister van Financiën bij brief van 29 februari 2016 geadviseerd een uniform herstelkader te laten ontwikkelen door een commissie van onafhankelijke deskundigen ('de derivatencommissie'). De AFM heeft eveneens voorgesteld externe onafhankelijke beoordelaars aan te stellen om de juiste toepassing van het herstelkader door de banken te controleren.

Het is primair de verantwoordelijkheid van de banken het herstelkader correct uit te voeren. Het is belangrijk dat de banken het herstelkader zeer zorgvuldig maar ook voortvarend uitvoeren. Klanten wachten al een lange tijd op een oplossing. De externe dossierbeoordelaars controleren de juiste toepassing van het kader. De rol van de externe beoordelaars vloeit voort uit het advies van de AFM aan de minister, de daarop volgende opdracht van de minister aan de derivatencommissie en het door hen opgestelde herstelkader.

De AFM heeft strenge eisen gesteld aan de selectie van de externe beoordelaars door de banken om hun onafhankelijkheid en deskundigheid te waarborgen. Allereerst moeten de externe beoordelaars beschikken over voldoende expertise. De rol van de externe beoordelaars mag niet worden ingevuld door een partij die dezelfde bank eerder heeft bijgestaan bij de herbeoordeling van individuele rentederivatencontracten. Tevens mag deze rol niet worden ingevuld door een partij die vanaf 1 januari 2012 heeft geopereerd als controlerend accountant van de bank. Tot slot moet de externe beoordelaar economisch onafhankelijk zijn van de opdrachtgevende bank. De aangestelde externe beoordelaars zijn, op 1 partij na, allen accountant. Het is van groot belang dat de externe beoordelaars op onafhankelijke wijze hun werk kunnen verrichten. De externe beoordelaars gaan aan de AFM rapporteren over de kwaliteit van het werk van de banken.

De AFM stelt ook strenge eisen aan de uitvoering van het herstelkader. De externe beoordelaars en de banken stellen een plan van aanpak op om het herstelkader toe te passen en de kwaliteit van de toepassing te waarborgen. De AFM heeft eisen gesteld aan de inhoud van deze plannen van aanpak. In het plan moet gedetailleerd zijn opgenomen hoe per stap uit het herstelkader de dossiers worden gecontroleerd. Zo moet een plan van aanpak duidelijk omschrijven hoe de dossiercontrole binnen de bank is ingericht, op welke wijze het vier ogen principe wordt toegepast en wie de berekening in een individueel dossier accordeert. Tot slot moet uit het plan van aanpak ook duidelijk volgen op welke wijze er met en naar klanten wordt gecommuniceerd. De betrokkenheid van de externe beoordelaar mondt uit in het afgeven van een verklaring over de kwaliteit van het door de bank aangeboden herstel. Dat oordeel houdt in dat de externe beoordelaar aangeeft dat het aangeboden herstel, inclusief de coulance vergoeding, voldoet. Deze verklaring is gebaseerd op stukken die betrekking hebben op het herstel aan klanten.

De aanstelling van deze externe beoordelaars is op dit moment nog niet gebaseerd op een wettelijke bevoegdheid. De AFM heeft in haar wetgevingsbrief van 27 juni 2016 de minister gevraagd de bevoegdheid te krijgen om onafhankelijke experts te kunnen inschakelen. Een dergelijke bevoegdheid, waarover bijvoorbeeld de Britse toezichthouder FCA al beschikt, zou er voor zorgen dat de AFM rechtstreeks externe

Datum	23 september 2016
Ons kenmerk	AaBh-16091614
Pagina	3 van 3

beoordelaars kan aanstellen. De externe beoordelaars zijn bij het ontbreken van een dergelijke bevoegdheid voor de AFM nu aangesteld door de banken.

De banken zijn verantwoordelijk voor de berekening en betaling van het aangeboden herstel. De AFM ziet daar op verschillende manieren op toe.

De rol van de AFM in de pilotfase

Voordat het herstelkader definitief wordt en dus ook daadwerkelijk wordt toegepast, wordt het kader eerst getest in een pilot. De AFM controleert in deze pilotfase of er geen interpretatieverschillen bestaan bij de benadering van dossiers. Tevens controleert de AFM meerdere dossiers om zo te bezien of banken in soortgelijke dossiers tot eenzelfde oordeel komen. In de pilotfase ziet de AFM tevens toe op een goede inrichting van het proces van toepassing van het herstelkader, door de hiervoor beschreven eisen aan het plan van aanpak van banken en externe beoordelaars. De definitieve vaststelling van het herstelkader zal plaatsvinden door de derivatencommissie na afronding van de pilotfase.

De rol van de van AFM in de uitvoeringsfase

De AFM ziet in de uitvoeringsfase door middel van deelwaarnemingen toe op de juiste toepassing van het herstelkader door de banken en de externe beoordelaars. Het controleproces van de AFM ten aanzien van het aan klanten geboden herstel, zal plaatsvinden nadat de banken het voorstel tot herstel voor klanten of deelgroepen klanten berekend hebben, de externe beoordelaar dit gefiatteerd heeft en het voorstel aan de klant is gestuurd. Hiertoe is in het belang van de klant en mede op verzoek van de derivatencommissie besloten, omdat klanten hierdoor zo snel mogelijk gecompenseerd kunnen worden. Indien de AFM fouten constateert zullen banken dit corrigeren.

Zowel de banken als de externe beoordelaars rapporteren aan de AFM. De AFM rapporteert halfjaarlijks over de voortgang en de kwaliteit van het werk van de banken. De minister van Financiën zal de Tweede Kamer informeren. De banken rapporteren aan de AFM over de voortgang die zij boeken. Zo moeten de banken de AFM onder meer periodiek laten weten hoeveel dossiers zij hebben gecontroleerd, hoeveel compensatie zij reeds hebben uitgekeerd per stap en hoeveel klanten het aanbod hebben geaccepteerd. De externe beoordelaars rapporteren aan de AFM over de kwaliteit van de beoordelingen van de banken.

De AFM zal minimaal twee keer rapporteren over de voortgang, in maart 2017 en in september 2017.

Met het uniforme herstelkader is een belangrijke doorbraak gerealiseerd in het belang van klanten met een rentederivaat. Bij de uitvoering van het herstelkader is het voor deze klanten van groot belang dat alle betrokken partijen naar de letter en naar de geest van het kader handelen.